

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

42 (2000)

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archív města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

405 85510

BRNO 2001

OBSAH:

STUDIE A KRÁTKÉ ČLÁNKY

PD 4423/42. 2000.(2001)

† M. Chleborád, R. Chleborád, S. Tlustá, L. Šebela	Chleborádovy archeologické výkopy a nálezy. Ausgrabungen und Funde von Miroslav Chleborád.	13
R. Procházka, J. Doležel	Současný stav poznání počátků jihomoravských měst. Der gleichzeitige Forschungsstand der Anfänge der süd-mährischen Städten.	25
D. Merta, P. Kováčik, M. Peška, R. Procházka, J. Sadílek	Předběžné výsledky záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 2000. Vorläufige Ergebnisse Archäologischer Rettungsgrabungen im Jahr 2000.	75

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2000

PALEOLIT

BOHUMÍN (k. ú. Záblatí u Bohumína, okr. Karviná)	P. Wodecki	113
BOLATICE (okr. Opava)	J. Svoboda	114
BRNO (okr. Brno-město)	P. Škrdla	114
DOLNÍ VĚSTONICE (okr. Břeclav)	J. Svoboda, O. Šedo	115
KRATOCHVILKA (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, M. Vokáč	116
MOKRÁ – HORÁKOV (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	P. Škrdla	116
NETÍN (okr. Žďár nad Sázavou)	M. Vokáč, P. Holub	118
OLŠÍ NAD OSLAVOU (okr. Žďár nad Sázavou)	M. Vokáč, P. Holub	118
POPŮVKY (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	119
POUZDŘANY (okr. Břeclav)	J. Svoboda	119
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	120
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	121
RYCHVALD (okr. Karviná)	P. Wodecki	121
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (k. ú. Jarošov u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)	P. Škrdla	122

01227/04 ✓

NEOLIT

BLUČINA (okr. Brno-venkov)	F. Floder, M. Salaš	129
BOHUŠOV (okr. Bruntál)	M. Zezula	129
BRNO (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	129
BRNO (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	130

BRNO (k. ú. Komín, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	130
BRNO (k. ú. Žebětín, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	131
BŘEZNÍK (okr. Třebíč)	M. Vokáč, M. Kuča, L. Prokeš	131
DĚTKOVICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	132
DLUHONICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	132
HNĚVOTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	132
LHÁNICE (Okres Třebíč)	M. Kuča, R. Čihák, M. Vokáč	132
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	133
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	133
MOHELNO (okr. Třebíč)	M. Kuča, J. Šlajсна, P. Žákovský	133
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	M. Hložek	133
MORAVSKÝ PÍSEK (okr. Hodonín)	P. Šútor	135
NESLOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	135
OLBRAMOVICE (okr. Znojmo)	M. Kuča, P. Žákovský	135
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	F. Šrámek	136
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, P. Vítula	136
OŘECHOV U BRNA (k. ú. Ořechov, okr. Brno-venkov)	I. Šterc	137
OTROKOVICE (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín)	J. Langová, J. Kohoutek	137
PÍŠŤ (okr. Opava)	P. Stabrava	138
PODOLÍ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	139
POZOŘICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	139
PRÁČE (okr. Znojmo)	T. Berkovec	139
PŘEROV (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	Z. Schenk	140
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	140
PTENÍ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	141
ROZDROJOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	141
SIVICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	141
SELOUTKY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	142
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	142
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	144
VELKÁ BYSTRICE (okr. Olomouc)	A. Tajer	144
VELKÉ BÍLOVICE (okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	144
VEVERSKÁ BITÝŠKA (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	144
ŽERAVICE (okr. Hodonín)	P. Šútor	145

ENEOLIT

BŘECLAV (k. ú. Poštorná, okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	149
HNĚVOTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	150

CHVALATICE (okres Znojmo)	T. Berkovec, J. Šmerda, J. Čep, T. Čepová, M. Vokáč	151
KOSTELEČEK NA HANĚ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	152
LUDĚŘOV (okr. Olomouc)	M. Šmíd	152
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	152
NÁMĚŠŤ NA HANĚ (okr. Olomouc)	M. Šmíd	153
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová	153
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	M. Kalábek	154
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, P. Vitula	154
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, P. Vitula	154
PODMOLÍ (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	155
PŘÁSLAVICE (okr. Olomouc)	A. Tajer	156
PŘEROV (k. ú. Lýsky, okr. Přerov)	Z. Schenk	156
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	156
PTENÍ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	157
SOKOLNICE (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	157
VELKÁ BYSTRICE (okr. Olomouc)	A. Tajer	157

DOBA BRONZOVÁ

BLUČINA (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	161
BRNO (k. ú. Bystřice, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	161
BRNO (k. ú. Řečkovice, okr. Brno-město)	M. Salaš	161
DAMBOŘICE (okr. Hodonín)	J. Škojec, M. Mazuch	161
HNĚVOTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	162
KRNOV (okr. Bruntál)	M. Kiecoň	162
KRUMVÍŘ (okr. Břeclav)	J. Škojec	162
LHÁNICE (okr. Třebíč)	M. Vokáč, R. Čihák, M. Kuča	163
LUTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	163
LUŽICE (okr. Hodonín)	J. Škojec	163
MEDLICE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	164
MIKULOV (okr. Břeclav)	Z. Čižmář	164
MODRÁ (okr. Uherské Hradiště)	M. Vaškových	164
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	164
MORAVSKÝ PÍSEK (okr. Hodonín)	P. Šútora	165
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová	165
OLOMOUC (okr. Olomouc)	P. Kováčik, R. Procházka, A. Zúbek	165
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	F. Šrámek	166
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	M. Kalábek	166
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek	166

OŘECHOV (okr. Brno-venkov)	M. Kuča, P. Žákovský	166
OTROKOVICE (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	167
PODMOLÍ (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	167
PODOLÍ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	168
PROSTĚJOV (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	M. Šmíd	169
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	169
SOBOTOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	169
TELNICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	169
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	169
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	170
UNKOVICE (okr. Brno-venkov)	Z. Čižmář	171
VELKÉ BÍLOVICE (okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	171
VĚROVANY (okr. Olomouc)	F. Šrámek	172
VRANOVICE (okr. Břeclav)	Z. Čižmář	172
ZNOJMO (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	172
ŽATČANY (okr. Brno-venkov)	M. Čižmář	174
ŽELATOVICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	174

DOBA ŽELEZNÁ

BRNO (k. ú. Bystře, okr. Brno-město)	M. Kuča, P. Žákovský	177
DĚTKOVICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	177
DLUHONICE (okr. Přerov)	Z. Schenk	177
HNĚVOTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	177
LEŠANY (okr. Prostějov)	P. Fojtík	177
MORAVSKÝ PÍSEK (okr. Hodonín)	P. Šůtora	178
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	F. Šrámek	178
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	M. Kalábek	178
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek	178
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, P. Vitula	179
PROSTĚJOV (k. ú. Čechovice, okr. Prostějov)	M. Šmíd	179
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	180
PŘEROV (okr. Přerov)	Z. Schenk	180
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	180
PŘEROV (k. ú. Újezdec, okr. Přerov)	Z. Schenk	181
PŘESKAČE (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	181
PTENÍ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	182
ŠTĚPÁNOV (k. ú. Moravská Huzová, okr. Olomouc)	A. Tajer	182
TELNICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	182
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	182

VSISKO (okr. Olomouc)	M. Kalábek	183
ŽATČANY (okr. Brno-venkov)	M. Čižmář	183

DOBA ŘÍMSKÁ A STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

BOHUŠOV (okr. Bruntál)	M. Zezula	187
BOHUŠOV (k. ú. Ostrá Hora, okr. Bruntál)	M. Zezula	187
BRANTICE (okr. Bruntál)	M. Zezula	187
HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU (okr. Znojmo)	Z. Čižmář	187
KOSTELEK NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	188
KOVALOVICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	188
MIKULOV (okr. Břeclav)	O. Šedo	188
MUŠOV (k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	B. Komoróczy	189
OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)	F. Šrámek	190
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek	190
PŘEROV (okr. Přerov)	Z. Schenk	190
SLATINICE (okr. Olomouc)	M. Přichystal	191
SLATINKY (okr. Prostějov)	M. Šmíd	191
TELNICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	192
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	192
UHERSKÝ BROD (okr. Uherské Hradiště)	M. Geisler	192

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

BLUČINA (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	197
BOHUŠOV (okr. Bruntál)	M. Zezula	197
BRANTICE (okr. Bruntál)	M. Zezula	199
BRNO (okr. Brno-město)	J. Unger, P. Kos	199
BRNO (k. ú. Bystrc, okr. Brno-město)	Z. Himmelová	200
BRNO (k. ú. Zábrdovice, okr. Brno-město)	P. Kos, A. Matějčíková	200
BRUMOV - BYLNICE (okr. Zlín)	J. Kohoutek	201
BRUMOVICE (okr. Břeclav)	J. Škojec	201
BŘECLAV (okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	202
BUČOVICE (okr. Vyškov)	H. Palátová, R. Stránská, P. Vitula	203
BULHARY (okr. Břeclav)	O. Šedo	204
DĚTKOVICE (okr. Prostějov)	M. Šmíd	205
DIVÁKY (okr. Břeclav)	R. Švecová	205
DOMAŠOV (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	206
HLUČÍN (okr. Opava)	H. Teryngerová	206
HLUČÍN (okr. Opava)	P. Stabrava, H. Teryngerová	206
HORNÍ BENEŠOV (okr. Bruntál)	M. Zezula	207

HRADEC NAD MORAVICÍ (okr. Opava)	M. Kiecoň	207
HRANICE (okr. Přerov)	J. Kohoutek	208
HYNČICE (okr. Bruntál)	M. Zezula	208
CHVALATICE (okr. Znojmo)	T. Berkovec, J. Šmerda, J. Čep, T. Čepová, M. Vokáč	208
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Merta, P. Kováčik, M. Peška	209
JIHLAVA (okr. Jihlava)	D. Zimola	212
KOJETÍN (k. ú. Kovalovice u Kojetína, okr. Přerov)	A. Tajer	214
KOSTELEČ NA HANÉ (okr. Prostějov)	M. Šmíd	214
KRČMAŇ (okr. Olomouc)	A. Tajer	214
KYJOV (okr. Hodonín)	P. Šútora	214
LEDNICE (okr. Břeclav)	H. Palátová, R. Stránská, P. Vitula	215
LEŠANY (okr. Prostějov)	P. Fojtík	215
LHÁNICE (okr. Třebíč)	R. Čihák, M. Kuča, M. Vokáč	215
LITOSTROV (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	216
LITOVEL (okr. Olomouc)	K. Faltýnek	216
LUTÍN (okr. Olomouc)	M. Kalábek	216
MALHOSTOVICE (okr. Brno-venkov)	P. Wiesnerová	216
MAŠOVICE (okr. Znojmo)	Z. Čížmář	216
MEDLICE (okr. Znojmo)	Z. Čížmář	217
MIKULČICE (okr. Hodonín)	L. Poláček, J. Škojec, O. Marek, R. Skopal	217
MIKULOV (okr. Břeclav)	Z. Čížmář	218
MIKULOV (okr. Břeclav)	O. Šedo	218
MODRÁ (okr. Uherské Hradiště)	M. Vaškových	219
MODŘICE (okr. Brno-venkov)	R. Procházka	219
MOKRÁ-HORÁKOV (k. ú. Mokrý, okr. Brno-venkov)	P. Kos	220
MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)	Z. Čížmář	221
MORAVSKÝ PÍSEK (okr. Hodonín)	P. Šútora	221
NIKOLČICE-NOVÝ DVŮR (okr. Brno-venkov)	Z. Čížmář	222
NOVÁ ŘÍŠE (okr. Jihlava)	M. Bálek	222
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová	223
OLOMOUC (okr. Olomouc)	K. Faltýnek	225
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová, P. Šlězár	227
OLOMOUC (okr. Olomouc)	H. Dehnerová, K. Faltýnek	228
OLOMOUC (okr. Olomouc)	P. Šlězár, K. Faltýnek	229
OLOMOUC (okr. Olomouc)	R. Zatloukal, P. Šlězár	229
OLOMOUC (okr. Olomouc)	P. Kováčik, R. Procházka, A. Zůbek	233
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	F. Šrámek	235
OLOMOUC (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)	M. Kalábek	236

OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek	236
OLOMOUC (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	M. Kalábek, A. Tajer, P. Vitula	236
OSTRAVA (okr. Ostrava)	M. Zezula	237
OSTRAVA (okr. Ostrava)	M. Kiecoň	238
PERNŠTEJN (okr. Žďár nad Sázavou)	H. Palátová, R. Stránská, P. Vitula	239
PETRŮVKY (okr. Třebíč)	M. Vokáč	239
PODOLÍ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	240
POZOŘICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	240
PROSTĚJOV (okr. Prostějov)	M. Šmíd	240
PROSTĚJOV (k. ú. Čechovice, okr. Prostějov)	M. Šmíd	241
PŘEROV (okr. Přerov)	J. Kohoutek	241
PŘEROV (okr. Přerov)	Z. Schenk	242
PŘEROV (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	Z. Schenk	243
PRŠTICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	243
RAJHRADICE (okr. Brno-venkov)	S. Stuchlík	243
ROUCHOVANY (okr. Třebíč)	P. Obšusta	244
RUDKA (okr. Brno-venkov)	M. Salaš	244
SOBOTOVICE (okr. Brno-venkov)	M. Geisler	244
STAŘEČ (okr. Třebíč)	P. Obšusta	245
STRACHOTÍN (okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	245
ŠAKVICE (okr. Břeclav)	O. Šedo	246
ŠTERNBERK (okr. Olomouc)	J. Peška, J. Vrána	246
ŠTERNBERK (okr. Olomouc)	K. Faltýnek	248
ŠTERNBERK (okr. Olomouc)	H. Dehnerová	248
TELČ (okr. Jihlava)	D. Zimola	249
TELNICE (okr. Brno-venkov)	P. Kos	249
TĚŠETICE - KYJOVICE (okr. Znojmo)	M. Vokáč, M. Moník	250
TŘEBÍČ (okr. Třebíč)	P. Obšusta	250
TVAROŽNÁ (okr. Brno-venkov)	P. Kos	252
TÝN NAD BEČVOU (okr. Přerov)	J. Peška, A. Tajer, J. Vrána	252
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)	D. Menoušková	252
VALTICE (okr. Břeclav)	R. Švecová	253
VALTICE (okr. Břeclav)	H. Palátová, R. Stránská, P. Vitula	254
VALTICE (okr. Břeclav)	Z. Čizmář	255
VELKÉ BÍLOVICE (okr. Břeclav)	M. Přichystal, R. Švecová	255
VĚROVANY (okr. Olomouc)	F. Šrámek	256
VESELÍ NAD MORAVOU (okr. Hodonín)	P. Šůtora	256
VRACOV (okr. Hodonín)	P. Šůtora	256
ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína okr. Zlín)	J. Kohoutek, J. Langová	257
ZNOJMO (okr. Znojmo)	Z. Čizmář	257

ZNOJMO (okr. Znojmo)	R. Procházka	262
ZNOJMO (okr. Znojmo)	T. Berkovec	262
ZNOJMO (okr. Znojmo)	B. Klíma, Z. Sašinka, P. Čermáková	263

SPECIÁLNÍ METODY

M. Bálek	Výsledky leteckého snímkování na Moravě v roce 2000
V. Hašek, K. Ondra	Inženýrskogeologický průzkum a archeogeofyzikální prospekce v místech historické těžby Ag – rud na trase obchvatu silnice I/38 v Jihlavě

ZPRÁVY O ČINNOSTI

J. Doležel	Rok 2000 v Archeologickém ústavu AV ČR Brno
P. Škrdla	Comparison of Near Eastern and Moravian Early Upper Paleolithic Knapping Technologies

ZPRÁVY O ČINNOSTI

Rok 2000 v Archeologickém ústavu AV ČR Brno

Již osmá sezóna činnosti instituce po její celkové transformaci byla zaměřena (tak jako v předchozích letech) především na základní badatelský výzkum několika stěžejních etap dějinného vývoje střední Evropy v pravěku a časném středověku. Středisko pro výzkum starší doby kamenné a paleoetnologie zpracovalo ve spolupráci s katedrou antropologie Harvardské university a přírodovědeckou fakultou Masarykovy university v Brně prvou verzi textu závěrečné monografie o výzkumu lokality z počátku mladého paleolitu na Stránské skále u Brna. Dále probíhalo také vyhodnocování výzkumů sídlišť lovců mamutů pod Pavlovskými vrchy, kde byl vyhotoven a do tisku odevzdán soubor statí k nalezišti Dolní Věstonice II. Publikovat se podařilo i výchozí antropologické charakteristiky kosterních lidských pozůstatků dolnověstonického a pavlovského gravettien (Sládek, V. – Trinkaus, E. – Hillson, S. W. – Holliday, T. W.: *The People of the Pavlovian. Skeletal Catalogue and Osteometrics of the Gravettian Fossil Hominids from Dolní Věstonice and Pavlov. Dolnověstonické studie 5, Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno 2000, 244 str.*). K této tématice, které se ústav dlouhodobě koncepčně věnuje, vyšel rovněž obsáhlý sborník příspěvků z konference, v Dolních Věstonicích a Pavlově v roce 1995 pořádané společně s European Science Foundation (Roebroeks, W. – Mussi, M. – Svoboda, J. – Fennema, K. (eds.): *Hunters of the Golden Age. The Mid Upper Palaeolithic of Eurasia, 30.000 – 20.000 B. P. Analecta Praehistorica Leidensia 31, University of Leiden 2000, 410 str.*). V rámci úkolu Grantové agentury Akademie věd ČR „Paleolitické a mezolitické osídlení krasu“ byl především dokončen katalog lokalit. Za podpory grantového projektu nadace americké společnosti National Geographic pokračovala též terénní prospekce unikátních sídlišť střední doby kamenné v prostoru Českolipska.

Institucionální výzkum, zkoumající zásah antické římské říše do středního Podunají, byl zaměřen na další analýzu a vyhodnocování poznatků dlouholetého výzkumu římské pevnosti u Mušova na jižní Moravě. Podařilo se upřesnit chronologii jednotlivých sídelních fází a rekonstruovat stavební podobu některých objektů, prospekce jedné z okrajových částí areálu mušovského Hradiska poskytla nové cenné nálezy (mince, části výstroje apod.). Na problematiku interakcí mezi domácím prostředím a římským impériem byla orientována i valná většina příspěvků, zařazených do sborníku k životnímu jubileu doc. PhDr. Jaroslava Tejrala, DrSc. (Bouzek, J. – Friesinger, H. – Pieta, K. – Komoróczy, B. (Hrsg.): *Gentes, Reges*

und Rom. Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung. Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 16. Brno 2000, 250 str.).

Práce na projektu Grantové agentury ČR „Oblast severně od středního Dunaje v období mezi rozpadem západořímské říše a příchodem Slovanů“ i paralelně v rámci spolupráce mezi AV ČR a francouzskou CNRS realizovaném projektu „La formation de la civilisation Merovingienne en Europe occidental et central“ přinesly především řešení dosud někdy problematických výsledků archeologické chronologie materiální kultury, významně pokročila příprava souhrnných publikací i katalogů k této tématice. Podstatnou součástí řešení druhého z projektů se stala příprava dvou velkých mezinárodních výstav v Musée des Antiquités nationales v Saint-Germain-en-Laye a v Reiss-Museum v Mannheimu, prezentujících bohaté nálezy z období stěhování národů.

Stěžejní téma „Dějinný a kulturní vývoj v době Velké Moravy“ a mezinárodní projekt „Moravia Magna“ se dotkly dvou hlavních problémových okruhů. Na klíčové lokalitě, velkomoravském hradisku v Mikulčicích, bylo v rámci komplexního projektu Grantové agentury ČR „Sídlní aglomerace velkomoravských mocenských center v proměnách údolní nivy“ na interdisciplinární bázi dále studováno v komparaci s dalšími dobovými centry přírodního prostředí i hospodářské poměry celé mikulčické aglomerace. Podstatným výstupem roku 2000 se zde stal další svazek ediční řady „Studien zum Burgwall von Mikulčice“, přinášející jednak obsáhlou studii k přírodnímu prostředí Mikulčic i některých dalších lokalit Moravy v časném středověku, jednak katalog a vyhodnocení dřevěných předmětů i artefaktů se zpracováním dřeva souvisejících z mikulčického hradiska. Publikována je zde rovněž archeologická topografie dalších katastrů v zázemí mikulčického centra (srov. Poláček, L. (Hrsg.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice IV. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 18. Brno 2000, 496 str., 197 obr.*). Významné výsledky z časného i vrcholného středověku přinesla práce nově vybudované dendrochronologické laboratoře, umožňující přesné datování zachovaných dřevěných konstrukcí. Druhým rokem pokračující řešení projektu Grantové agentury ČR „Velkomoravská pohřebiště a jejich přínos pro chronologii 9. a 10. století“ pak bylo orientováno na intenzivní přípravu materiálových katalogů a teoretické vyhodnocení vybraných otázek, vyplývajících ze studované problematiky.

V oblasti studia sídelních forem vrcholného středověku a jejich historické interpretace bylo významným počinem vydání velké kolektivní

monografie o hradech na území českého Slezska (Kouřil, P. – Prix, D. – Wihoda, M.: Hrady českého Slezska. Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno – Opava 2000, 645 str., 329 obr.). Autorsky i finančně se ústav podílel rovněž na realizaci druhého svazku ediční řady „Mediaevalia archaeologica“, věnovaného studiu vzniku a vývoje městských a trhových osad na středověkém Brněnsku (Mediaevalia archaeologica 2. Brno a jeho region. Archeologický ústav AV ČR Praha, Praha – Brno 2000, 277 str.).

Rovněž v roce 2000 pokračovala smluvně zakotvená vědecká spolupráce Archeologického ústavu AV ČR v Brně s mnoha zahraničními institucemi. Kromě již výše zmíněných příkladů šlo například o projekt „Pozdně eneolitická štípaná industrie na Moravě a její vztah k sousedním oblastem“, řešený spolu s Institutem Archeologie i Etnologii PAN v Krakově, společný projekt s vídeňskou univerzitou a Archeologickým ústavem SAV v Nitře „Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum“, nebo projekt „Frühmittelalterliche Schmiedegräber bei Langobarden und Avarn“, na kterém se podílí archeologický interdisciplinární výzkumný institut university ve Vídni.

Vedle vlastní vědecké činnosti lze dále zmínit aktivity v oboru konzultační a poradenské činnosti. Podle platného znění zákona č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči zpracoval ústav pro orgány státní správy a další veřejné i soukromé instituce a osoby celkem na 270 písemných odborných expertiz, stanovících podmínky ochrany archeologických lokalit a archeologických kulturních památek. K nejvýznamnějším náležela např. vyjádření k problematice ochrany některých částí komplexu gravettských sídlišť pod Pavlovskými kopci.

V roce 2000 byl Archeologický ústav AV ČR v Brně posuzován Oborovou hodnotící komisí pro hodnocení výzkumných záměrů a výsledků pracovišť Akademie věd ČR. Za období let 1995 – 1999 byl ústav kolegiem domácích i zahraničních odborníků hodnocen jako „velmi dobrý“, v nejvyšší kategorii „A“. V souladu s platnými stanovami Akademie věd ČR (změny zařazení či uzavření nových pracovních smluv vědeckých pracovníků na dobu určitou) bylo atestováno s kvalitními výsledky celkem 5 pracovníků.

Cílenou orientací ústavu na vybrané problémové okruhy v zásadě odráží také jeho ediční aktivity, široké spektrum celkem sedmi v roce 2000 vydaných titulů však tentokrát obsáhlo i některá další témata:

- Bouzek, J. – Friesinger, H. – Pieta, K. – Komoróczy, B. (Hrsg.): Gentes, Reges und Rom. Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung. Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburt-

stag. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 16. Brno 2000, 250 str.

- Kouřil, P. – Prix, D. – Wihoda, M.: Hrady českého Slezska. Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno – Opava 2000, 645 str., 329 obr.
- Poláček, L. (Hrsg.): Studien zum Burgwall von Mikulčice IV. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 18. Brno 2000, 496 str., 197 obr.
- Poláček, L.: Terénní výzkum v Mikulčicích. Mikulčice – průvodce, sv. 1. Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno 2000, 44 str.
- Přehled výzkumů 41 (1999). Red. Komoróczy, B. – Škrdla, P. a kol. Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno 2000, 286 str.
- Sládek, V. – Trinkaus, E. – Hillson, S. W. – Holliday, T. W.: The People of the Pavlovian. Skeletal Catalogue and Osteometrics of the Gravettian Fossil Hominids from Dolní Věstonice and Pavlov. Dolnověstonické studie 5, Archeologický ústav AV ČR Brno. Brno 2000, 244 str.
- Šebela, L.: The Corded Ware Culture in Moravia and in the adjacent Part of Silesia (Catalogue). Fontes archaeologiae Moraviae XXIII. Archeologický ústav AV ČR, Brno. Brno 1999 (vyšlo v roce 2000), 238 str., 226 tab., 3 mapy.

Ze symposií či konferencí, ústavem v roce 2000 pořádaných ať již ve vlastní režii či ve spolupráci, je možné jmenovat alespoň dvě mezinárodní akce:

- „Přírodovědné metody v archeologii“ – mezinárodní konference, Kravsko u Znojma, 23. – 24. 3. 2000.
- 13. Internationales Symposium „Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum“. Pořádáno spolu s Rakouskou akademií věd, Institut f. Ur- und Frühgeschichte d. Univ. Wien a Archeologickým ústavem SAV v Nitře na téma „Zentrum und Peripherie, Gesellschaftliche Phänomene in der Frühgeschichte“, Zwettl, 4. – 8. 12. 2000.

Za nejvýznamnější počín v rámci popularizačních aktivit lze považovat reprezentativní výstavu „L'Or des princes barbares. Du Caucase à la Gaule Ve siècle après J.-C.“ (27. 9. 2000 – 8. 1. 2001; Musée des Antiquités nationales, Saint-Germain-en-Laye). Tato expozice, jejíž koncepce vyšla z výsledků výzkumů ústavu, byla realizována jako součást prací na společném projektu CNRS (Francie) a Akademie věd ČR v oblasti společenských věd, zabývajícím se časně středověkým vývojem západní a střední Evropy. Při příležitosti výstavy, která bude v letech 2001 – 2002 pokračovat v Mannheimu a v Brně, byl vydán též stejnojmenný

katalog. Archeologický ústav AV ČR v Brně byl rovněž jedním ze spolupřátelů velké výstavy „Střed Evropy kolem roku 1000“, instalované v Národním muzeu v Budapešti a v následujících letech postupně přesunutě do Berlína, Mannheimu, Prahy a Krakova. Z popularizujících publikací připomeňme ústavem vydaný 1. svazek průvodce po hradišti v Mikulčicích „Terénní výzkum v Mikulčicích“ (44 str., četné obr. a plány), připravený L. Poláčkem. Spolupracováno bylo v neposlední řadě i s hromadnými sdělovacími prostředky (rozhlas, televize – cykly věnované lokalitám Dolní Věstonice a Mikulčice aj.).

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Comparison of Near Eastern and Moravian Early Upper Paleolithic Knapping Technologies

On the basis of current nuclear and molecular biological studies, the emergence of anatomically modern humans occurred some 100,000-200,000 years ago, probably in Sub-Saharan Africa. According to the Stringer's "Out of Africa" or "replacement model" hypothesis (Stringer - Gamble 1993), these populations have migrated through the Sinai Peninsula, the Levant, the Balkans, and some 35,000-45,000 years ago reached the Central Europe.

In the terminal Middle Paleolithic, i.e. some 50,000 years ago, both Neanderthals and anatomically modern humans have been documented at sites in the Levant, where they shared the same material culture – the Mousterian (e.g. Bar-Yosef 1998).

The Early Upper Paleolithic represents a period when archaic populations (Neanderthals) were replaced by anatomically modern ones (*Homo sapiens sapiens*). In the archaeological record, the Upper Paleolithic replaces the Middle Paleolithic. Because of a lack of fossil finds, it is only possible to study this shift on the basis of material culture, specifically using stone tool typologies and knapping technology. In 1975, Anthony Marks discovered the site of Boker Tachtit in the central Negev. In their pioneering work, Marks and Phillip Volkman, have applied refitting – reconstruction using the final core elements back toward the original unmodified block of raw material. They documented that Boker Tachtit sequence represents a technological shift from the Middle to Upper Paleolithic (Marks – Volkman 1983).

During the last five years, the author has refitted and studied Bohunician knapping technology using a very large collection of artifacts from the site of Stránská skála, Moravia. This work has allowed an understanding of Bohunician techno-

logy in greater depth. In general, the Bohunician reduction strategy (or technology) can be described and defined as a mixture of Levallois and Upper Paleolithic (UP) reduction principles. The cores were shaped as in the classic UP method (with a frontal crest), two opposed reduction platforms were prepared, and in the first step of the core reduction, a crested blade followed by a series of blades reduced from both opposed platforms were produced in order to achieve a triangular shape for the front face of the core. In the second step, a series of Levallois points with fine preparation (faceting) of the striking platform was produced (from the same direction). The resulting wide frontal face of the core was narrowed by several blade removals and another series of Levallois points was produced. The process defined by these two steps continued until the raw material was exhausted.

The author, together with Jiří Svoboda, have shown in their preliminary work that there is a high degree of similarity between the Bohunician technology and the previously reconstructed EUP knapping technology from the site of Boker Tachtit, Israel carried out by Marks and Volkman.

Refitted cores from Stránská skála and Boker Tachtit were analyzed using the same method – the *Chaîne opératoire* approach. The core reduction was separated into several phases, including the preparation stage, production stage, and residual core abandonment. These phases were studied step by step and each artifact removed was documented in core cross-section. This allows an understanding the core reduction strategy and the place of Levallois points in the reduction process.

Now, the above-mentioned detailed comparison of knapping technologies from Stránská skála and Boker Tachtit (stored in Jerusalem, Israeli Antiquities Authority, Romema) has confirmed the similarity between these collections. The highest degree of similarity was documented between Layer 2 from Boker Tachtit and Stránská skála, while Layer 4 from Boker Tachtit represents a local development without any influence on European assemblages.

Generally, it is possible to conclude that the transfer of technology from the Levant to Moravia is documented from some 40-45,000 years ago, during a period most probably connected with the first migrations of early anatomically modern humans into Europe in this same direction. There is no other similarity documented in archaeological material between the Near East and Central Europe at around 40,000 B.P. In other words, if the "Out of Africa" hypothesis is accepted, the Emiran-Bohunician technology transfer is a leading candidate to provide support for this thesis using material culture.

Acknowledgements

The research in Jerusalem was supported by A.W. Mellon Foundation. I would like to express my gratitude to Albright Institute of Archaeological Research in Jerusalem for accommodation, and to A. Marks (Southern Methodist University, Dallas) and B. Brandel (Israeli Antiquity Authority, Jerusalem) for allowing me study Boker Tachtit material.

Petr Škrdla, A.W. Mellon fellow, Albright Institute, ASOR, Jerusalem; Institute of Archaeology, Brno

Bibliography:

Bar-Yosef, O. 1998: The origin of Modern Humans. In: T.E. Levy, ed. *The Archaeology of society in the Holy Land*. London and Washington: Leicester University Press.

Marks, A.E. - Volkman, P.W. 1983: "Changing core reduction strategies: a technological shift from the Middle to the Upper Paleolithic in the Southern Levant." In: Trinkaus E. (ed.), *The Mousterian legacy: Human biocultural change in the Upper Pleistocene*. BAR, International Series, vol. 164, p. 13-34. Oxford: Archeopress.

Stringer, Ch. - Gamble, C. 1993: *In search of the Neanderthals*. New York: Thames and Hudson.

Svoboda, J. a Škrdla, P. 1995: "The Bohunician technology." In: O.Bar-Yosef a H.Dibble, eds., *The definition and interpretation of Levallois technology*, *Monographs in World Archaeology* 23. Madison, Wisconsin: Prehistory Press.

Stránská skála, Moravia

Cross-sections of the most completely reconstructed cores and the theoretical scheme

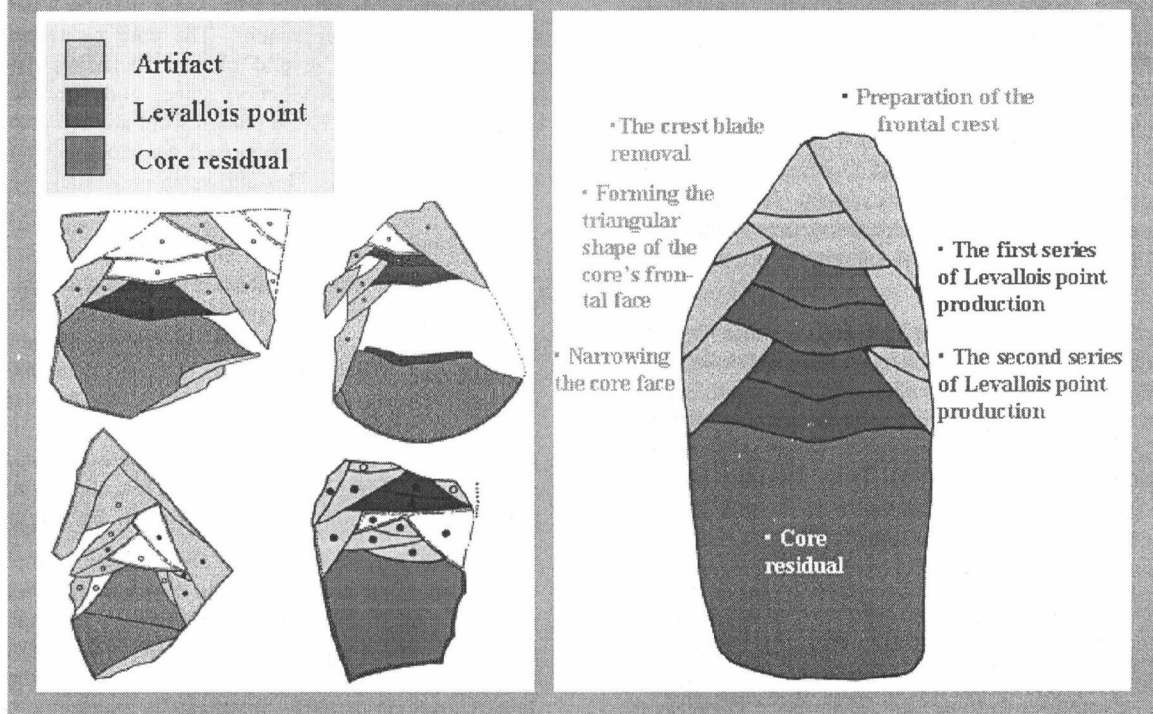

Fig. 1. Stránská skála. A cross-section of the refitted cores. The Levallois artifacts are marked with darker raster. Various scales.

Boker Tachtit, Central Negev

Cross-sections of the most completely reconstructed cores

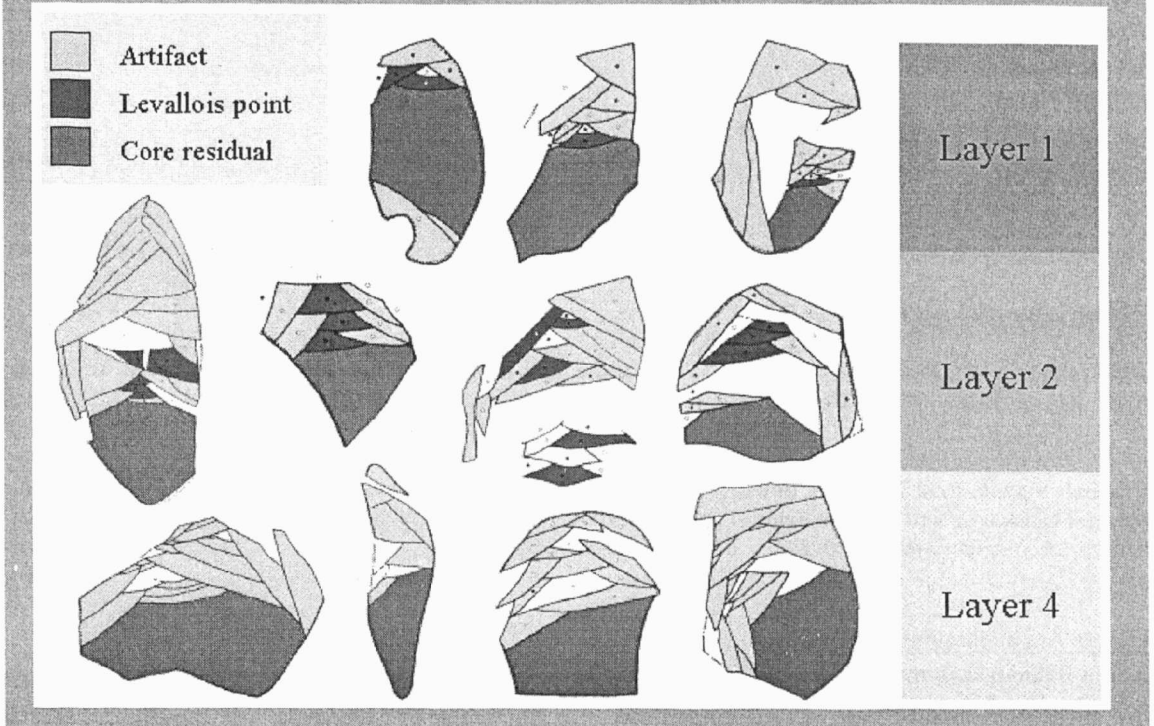

Fig. 2. Boker Tachtit. A cross-section of the refitted cores. The Levallois artifacts are marked with darker raster. Various scales.

PD 4423a

H2. 2000. (2001).